

käsitteli semanttisten relaatioiden ongelmia sijakieliopin pohjalta. Tarkasteltavana oli kahdentyyppisiä relaatioita, kausaalisia ja lokationaalisia. Kiintoisia olivat varsinkin Siron huomiot lokationaalista relaatiota hallitsevan verbin semanttisten piirteiden vaikutuksesta olo- ja muutossijan valintaan. Muutossijat näyttävät esiintyvän motionaalisen verbin yhteydessä, esim. *pullo vieräi nurkasta nurkkaan*; osijat taas edellyttävät punktuaalista tai duratiivista predikaattia, esim. *patsas seisoo jalustalla, potilas pysyi vuoteessa*.

Toisessa plenaariesitelmässä Göran Karlsson tarkensi Setälän ja Sadeniemen sääntöjä objektin partitiivi- ja akkusatiiviedellytyksistä. Karlssonin esimerkistö näytti osoittavan, että hallitsevan verbin duratiivisuudesta huolimatta objektin sijaksi valitaan joskus akkusatiivi: *Johtaja kantoi aina salkkua mukanaan*, mutta *Simondes kantoi aina kaiken omansa mukanaan*. Myös sanajärjestys vaikuttaa objektin sijaan. Kun nimittäin objekti on hallitsevan verbin edellä, on partitiivi joskus akkusatiiviva luontevampi, vaikka klassisia partitiivin valintaedellytyksiä ei olisikaan havaittavissa: *Tätä laskua maksettaessa vähennetään kassa-alennus*.

Jaakko Lehtonen tarkasteli englantilaisten lainasanojen vaikutusta suomen oikeinkirjoitusjärjestelmään. Englantilaisen lainojen epäfonemaattinen ortografia horjuttaa Lehtosen mukaan suomen säännöllisiä kirjain/ääne-suhteita ja tartuttaa kieleemme morfeemikirjoituksen piirteitä.

Fred Karlsson epäili esitelmässään eksistentiaalilauseen tarpeellisuutta itseenäisenä lauseopin kategoriana. Karlssonin näkemyksen mukaan kyseessä näyttäisi olevan pikemminkin kimppu yleisiä syntaktisia ominaisuuksia, joiden risteämä luonnehtii »eksistentiaalilauseita»: partitiivisubjektisuus, predikaatin inkongruenssi, käänteinen sanajärjestys jne.

Lainasanatutkimuksen uusia näkökulmia esitteli Jorma Koivulehto pohtimalla mm. germaanisten lainojen substituutio-

Kielitieteen päivät

Noin kolmesataa osanottajaa kokoontui 11. ja 12. helmikuuta kielitieteen päiville Helsinkiin. Tällä kertaa mukana oli myös ruotsalaisia ja tanskalaisia, tosin vain kuunteluoppilaina; esitelmät ja puheenvuorot jäivät suomalaisten harteille.

Kaikille yhteisiä plenaariesitelmiä pidettiin kaksi. Ensimmäisessä Paavo Siro

mekanismia. Lainasanoissa äänteet eivät aina kulje »lyhimmältä» näyttävää tietä fonologisesta systeemistä toiseen, esim. kantagermaanisen *s*-sibilantin saattoivat kantasuomen puhujat kuulla joissakin sanoissa *š*:nä, vaikka heidän järjestelmässään oli myös *s*. Fonologisen systeemikonaisuuden ja fonotaksin huomioon ottaminen voi vielä paljolti muuttaa vanhemman tutkimuksen esittämiä lainanaselytyksiä.

Alpo Räisänen selvitteli esitelmässään kantasanan ja johdoksen suhdetta, jonka tavalliset kielenpuhujat näyttävät Joensuuun korkeakoulussa tehdyn testin perusteella hahmottavan eri tavalla kuin loogista systeemiä rakentavat lingvistit. Räisänen mukaan on perusteltua erottaa semanttinen johto korrelaatioon perustuvasta johdosta. Jälkimmäisessä samankaltaiset johdotukset muodostavat ketjuja, joissa vaikutukset käyvät eri suuntiin. Ei ole tarpeen olettaa, että johtaminen tapahtuisi aina yksisuuntaisesti ketjun lenkistä toiseen, välille voi hyvinkin jäädä tyhjiä aukkoja ja takaperoisjohdon merkitys on ilmeisesti oletettua paljon suurempi.

Paavo Suihkosen teimana oli uskonnollisten mikrokielten keskeistermien semantiikka. Suihkonen korosti pragmaattisen tarkastelutavan etuja. Uskonnollinen termistö heijastaa tarkasti tiettyä maailmankuvaa. Uskonnollisten ryhmien näkemyserot tulevat selvästi ilmi terminologisina eroina.

Lapsen puheessa esiintyviä kertaumia luokitteli raportissaan Anneli Kauppinen. Redundanttia virkkeen osan toistoa on Kauppisen mukaan havaittavissa viittä eri tyyppiä: (1) tähdentävät ja virkettä sitovat, (2) ilmiön useutta, jatkuvuutta tai paljoutta kuvailevat, (3) tapailevat, (4) innostusta kuvastavat sekä (5) korjaus- ja täydennyskertaumat.

Auli Hakulisen aiheena oli tekstilingvistiikan soveltaminen äidinkielenopetukseen. Olennaista etua tekstilingvistiksestä tarkastelutavasta näyttää olevan pyritäessä rakentamaan luonteivia yhteyksiä kielentuntemuksen ja aktiivisen kielen-

käytön välille.

Pauli Saukkonen hahmotteli suurimpien kielellisten järjestelmien taksonomiaa. Luokitusperusteena Saukkonen käytti systeemiä hallitsevaa pragmaattista kontekstia, jossa tekijöinä ovat mm. tiedot tarkoitteesta, systeemin funktiosta, kanavasta ja viestintäkumppanin tiedosta. Sisällön yleisyyden mukaan ryhmiksi saadaan arkikieli, yleiskieli ja erikoiskieli, sisällön tarkoituksen mukaan erottuvat toisistaan taas tiedotuskieli, tiedotus- ja ohjailukieli sekä ohjailukieli.

Kahta ensimmäistä lukuun ottamatta esitelmät pidettiin kahdessa eri sektiossa. Kaikkea ei siis ollut mahdollista kuulla, vaikka innostusta olisi riittänyt. Edellä selostettujen teemojen lisäksi tarjolla oli paljon muitakin aiheita binaaristen matriisien redundanssista liivin kielen ulko-paikallissija-adverbeihin. Ohjelma pysyi varsin hyvin aikataulussa, mutta kommentteihin ja keskusteluun ei tahtonut jäädä tarpeeksi aikaa. Toivottavasti päivien järjestäjät ja esitelmien pitäjät antavat kuulijoille hieman enemmän osallistumismahdollisuuksia, kun ensi vuonna kokoannumme Joensuussa.

Risto Haarala